

SECVENȚE CULTURALE BOCȘENE OGLINDITE ÎN PRESA DE EPOCĂ LUGOJEANĂ

Testamentul doctorului Petru Borlovan

La Bocșa Montană, cronica anului 1914 a consemnat un eveniment cultural: în 4/17 mai 1914, în sala mare a Hotelului „Cerbul de Aur”, Reuniunea de Cântări a susținut un concert coral „împreună” cu teatru, fiind reprezentată farsa într-un act *Dragostea, prea mare... beteșug* de Mihail Gașpar („Drapelul”, XIV, 48, 1914, p. 3).

Moartea medicului cercual Petru Borlovan (14/27 mai 1915), născut la Sălbăgel în 1855, licențiat al Facultății de Medicină din Viena, a prilejuit confirmarea vocației sale de a săvârși fapte de mecenat social și cultural. Slujba de înmormântare a fost oficiată de Protopopul Mihail Gașpar (asistat de parohul Marian Groza din Sălbăgel și dr. M. Mandl din Reșița), care a rostit și un panegiric. Testamentul, deschis în fața notarului public dr. Cornel Petric, a evidențiat dorința răposatului de a testa considerabila sa avere în folosul bisericii ortodoxe române, dar și pentru scopuri culturale și caritative.

Astfel, cea mai consistentă fracțiune a averii sale (evaluate la 200.000 de coroane), în cuantum de 100.000 de coroane, era destinată constituirii unei Mitropolii Ortodoxe Române cu sediul la Lugoj, pentru împlinirea idealului lui Eftimie Murgu, înfățișat bănătenilor în 15 mai 1848 pe Câmpia Libertății din Lugoj. Suma urma să fie capitalizată, timp de 75 de ani, până la atingerea valorii de 3.200.000 de coroane. Dacă, din anumite cauze (politice sau bisericești), proiectul n-ar fi avut șanse să fie pus în aplicare, Consistoriului Diecezan din Caransebeș îi revenea misiunea să administreze suma în scopuri caritative: $\frac{3}{4}$ din venituri să fie utilizate ca stipendii pentru studenți, iar $\frac{1}{4}$, pentru elevii gimnaziali săraci dar cu rezultate eminente la învățătură. Impunătorul său imobil (în valoare de 30.000 de coroane) l-a testat protopresbiteratului Bocșei, cu destinația de locuință parohială. Parohiei greco-orientale române din Bocșa i-a revenit suma de 4.000 de coroane (destinată lucrărilor interioare ale bisericii), iar comunei sale natale, Sălbăgel, i-a acordat, prin testament, 6.000 de coroane, pentru folosul bisericii (cu un supliment de 1.200 de coroane pentru achiziționarea unui clopot), și 12.000 de coroane pentru fondarea unei școli de fete. Suma rămasă, 4.000 de coroane, era destinată săracilor din Bocșa, fără deosebire de naționalitate și confesiune. A mai lăsat diferite sume, prin testament, fratelui său, țăran din Sălbăgel, și celor care l-au îngrijit. („Drapelul”, XV, 56, 1915, p. 2: *Fundația medicului dr. Petru Borlovan*, și XV, 59, 1915, p. 2: †*Dr. Petru Borlovan. Moartea unui mare filantrop*).

Reprezentanța comunei Bocșa Montană, în ședința din 25 februarie/10 martie 1915, a acceptat propunerea notarului Cornel Petric pentru crearea unui regulament care să stipuleze norme metodologice privind distribuirea cotelor fundației testate de dr. P. Borlovan. Totodată a fost ales noul epitrop orfanal, în persoana avocatului lugojean Ștefan Petrovici, în locul răposatului Nicolae Spineanu („Drapelul”, XVI, 26, 1916, p. 3).

Centenarul sfințirii bisericii ortodoxe din Bocșa Montană a fost sărbătorit de Rusalii, în anul 1915. Cu acest prilej, a doua zi s-a oficiat o slujbă de sfințire a capelei din cimitir, zidită pe spesele lui Ioan Potocean, fruntaș bocșean, care, în urmă cu câțiva ani, donase bisericii o grădină și 200 de coroane, pentru constituirea unei

fundații care să se ocupe de edificarea sfântului locaș, liturghia fiind celebrată de Mihail Gașpar („Drapelul”, XV, 60, 1915, p. 2).